

טעם

אי געוען א שיינע זומעדיגע טאג אינעם
'קritic' משה' גענטס אין ירושלים, ווען א
דרײַסיג עריגער יונגעטיכער אין אין איילעניש
אָרוֹפֿגֶּעֶלְאָפָּן דִּ טְרָעָפּ טְרָאָז דִּ אַיְלָקִיט
וְוָסּ זְעַט זֵיכּ אָן אוֹיפּ זַיִן גַּעֲיִכְתּ, צִיְּגַת עַם אוֹיךְ אַ בְּרַעְנְדִיגָּעָ אַנְטְּשָׁלָמְקִיט
צַו דָּעַרְגִּיכְן דָּעַם אַמְתּ בִּיְזָן סֻוקְ.

עד קלאפעט ל'יכט אוֹיפּען טִיר, אָן פָּנוּעַם אַפִּיס הַעֲרַט זֵיכּ אַ שְׂטִימָע "קָום
אַרְיִין". דָּעַר יונגעטיכער קָומְטָ אַרְיִין, אַינְעַם אַפִּיס דַּעֲרַקְעַנְטָ זֵיכּ אָז מַעַן הַאֲטָ שִׁוְין
גַּעֲוָדָט אוֹיךְ אִים. עַד גַּיִט נַעֲנְטָר צָטָם טִישׁ אוֹיךְ וְוּמְעַנְסָ שְׁפִיצָעָס זֵיכּ אָז
וְוָסּ זַיִן צָאָל יָאָרָן אַיְזָ טְאָפְלָט פָּנוּעַם יְוָגְנְטִילְכִּין. עַד זְעַט זֵיכּ אַוּזָעָקָר.

נאָך אַלְאָגָג פְּאַרְצְוִיגְעַנְעַם גַּעַשְׁפָּרָעַט צְוִישָׁן דִּ צְוַיִּי, הוֹפִיטְזְעַלִיךְ פָּנוּעַם
דִּיכְטוּנָגָפּ דָּעַר וְוָסּ זִיצְטָ בִּים שְׁפִיצָעָס פָּונְטִישׁ אָן אַיִן בַּאֲקָאנְטָ אַיִן מַדִּינָת
ישָׁאָל אַלְסָ 'הַרְבָּ' אוֹרְיָ שָׁ, הַאֲטָ דָּעַר לְעַצְמָעָס פְּאַרְעַנְדִּים זַיִינָז וְוּזְעַטְעָז
אַנְגָּעָזְיְגָעָנְעָרְהָיִיט, זָאָגְנְדִּיגָּפּ אַרְיִין יְוָגְגָרְעָן, וְוָסּ טְרָאָגָט דָּעַם נַעֲמָעָן אַבְּיִיד
נַיְגָעָר, אָז פָּונְטִיזָ זֵיכּ הַאֲטָ זֵיכּ דָּעַר גַּעַשְׁפָּרָעַט גַּעַנְדִּיגָּט צּוֹלִיבָצְוַיִּי אַוְרְזָאָקָן:
1) וְוּבְּאָלָד עַד רַעַט מִטּ אָן אוֹיפּוּבְּרוּזִין טָאָן, אָן 2) עַד גַּיִט אַרְיִין אָן צָו
'קְלִינְלִיכָּעָ' דַּעְטָאָלָן.

דָּעַר דָּאוּגָעָר גַּעַשְׁפָּרָעַט אָן בעִיקָּר וְוָסּ עַם הַאֲטָ גַּעַפְּרִיט דָּעַרְצָוּ, אַיִן גַּעַועַן
דָּעַר 'מַכְה בְּפִטְשִׁישָׁ' אוֹ הרב אַבְּיִיד נַיְגָעָר שְׁלִיטִיָּא, בֵּין דָּאָן אַ פְּאַרְבְּעַנְטָעָז
מוֹחַחִיסָּט אָן פְּיִיעַדְגָּעָר אַנְהָעַגָּעָר פָּונְטִיעָס שָׁ. וְהַדּוֹמָה לַיְלָה, זֵיכּ אַרְוִיסְצָולָאָז
וְוָסּ דָּעַם פּוֹלְקָאמָעָן אַמְתּ אָן דָּוְרְכְלָעְרָנָעָן דִּ סּוֹגִיא פָּונְטִישׁ שְׁבָעוֹתָיְאָן דִּ
לְעַנְגָּ אָן דִּ בְּרִיטָאָ.

בַּיָּמִים עַנְדָּע פָּונְטִיזָ זַיִן דָּוְרְכָגָאנְגָּה אַהֲטָ עַד בַּאֲשָׁלָאָן זֵיכּ גַּעַנְצְּלִיךְ אַפְּהָאָקָן
אַידְעַאָלָגִישָׁ פָּונְטִיזָ יְעַדְעָס פִּינְטָל סִימְפָּטִיעָ פָּאָר צִיוֹנָותָ.

הַיְיִינְט צְוָתָאָגָס, הַאֲטָ דִּ אַבְּיִיד אַרְאָפְּגָעְוָאָרָקָן פָּונְטִיזָ זֵיכּ יְעַדְעָס צִיְּכָן פָּונְטִיזָ זַיִן
אַמְּאָלִיגָעָר לְעַבָּן. עַד אַיִזְ פְּאַרְוָאָנְדָלָט גַּעַוְאָרָן אַלְסָ חַדְדִּישָׁעָר אַיִד וְוָסּ אַיִזְ
מַדְקָךְ בְּהַלְכָה בְּקָלָה כְּבָחָמָה, אָן אַיִזְ אַ פְּוֹלְשְׁטָעְנְדִּיגָעָר מַאֲמִינָן אַיִן דִּ אַמְתִּיעָ
גַּאֲולָה שְׁלִימָה וְוָסּ וּוּטָסּ קוּמָעָן בְּמַהְרָה בִּימָינוֹ.

אַבְּעָד אַוְיִסְעָר דִּ דָּעַוְאַלְזִיצָעָ אַיִן זַיִן פְּעַרְזָעְלִיכָּן לְעַבָּן, הַאֲטָ עַד אַוְנְטָרְגָּעְנוּמָעָן
אַ מַעְכְּטִיגָעָר פְּרָאִיעַקְטָ וְוָסּ עַד הַאֲטָ אַלְיִינְסָ גַּעַרְגִּינְדָעָט מִיטָּ זַיִינָעָ צָעָן פְּגִינְגָעָר,
וְוָסּ אַיִזְ מַבָּאָר דִּ שְׁלָשָׁ שְׁבָעוֹתָז וְוָסּ עַד דָּעַר דְּבוֹשָׁעָז הַאֲטָ בְּאַשְׁוֹאָרָין כָּלִיְלָאָרָל
בַּיָּמִים אַדוֹוִיסְגָּיִין אַיִן גָּלוֹתָ, אָן פְּרָעָגָט אַפְּ אַיִינָס נַאֲכָן צְוַיִּיטָן דִּ זִינְלָאָזָעָ טָעָנוֹת
פָּנוּעָם 'רְעַלְיִיגְעָזָן צִוְּנִיּוֹתָ', אָן עַד אַיִזְ מַפְרָסָט דָעַם דְּבָרָה 'אַיְבָרָאָל וְוָאָעָרְקָט
נָאָן, בְּלִי פְּחָד וּמוֹרָא.

דָּעַר פְּרָאִיעַקְטָ וְוָסּ טְרָאָגָט דָעַם נַעֲמָעָן "יְלָקָוט הַשְּׁבָעָתִי אַתְּכָם", הַאֲטָ זֵיכּ
אַנְגָּהָהִיבָּן מִיטָּן שְׁרִיבָּן קְלִינְיָעָן קְוָנְטָרְסִים אַיִזְ דִּ סּוֹגִיא אָן זֵיכּ פְּאַרְעַנְדִּיגָט
אַלְסָ מַעְכְּטִיגָעָר לִיקְוּטָ פָּונְטִיזָ 13 בְּעַנְדָעָ, אַוְיִסְעָר נַאָךְ אַגְּרוּסָעָ צָלָקְ קְוָנְטָרְסִים אָן
מַאֲמָרִים וְוָסּ דִּ אַבְּיִיד פְּאַרְשָׁפְּרִיטָ לְכָל דְּרוֹשָׁ וּמַבְקָשָׁ מִיטָּן צִיל צָו דְּעַרְלִיכְטָן
דִּ אַוְיִגְעָן פָּונְטִיזָ אַדְיָן, אָן עַד בָּעַט זֵיכּ מַעַן זָאָל אַיִם אַרְוִיסְהָעָלָפָן סָס זָאָל
אַנְקָוּמָעָן צָו וְוָסּ מַעְנְשָׁן צְמָאָס לְדָבָר הָ.

דָּעַר שְׁרִיבָּרָעָר פָּונְטִיזָ דִּ שְׁוֹרָוֹת הַאֲטָ שְׁוֹן אַיִן דָּעַר פְּאַרְגָּאַגְּעָנְהִיט עַטְלִיכְעָ מַאל
אַנְגָּקְנִיפָּט קְאַנְטָאָקָטָן מִיטָּן דִּ אַבְּיִיד, עַרְהָאַלְטָנְדִּיגָּז זַיִינָעָ סְפִּירִים אָן פְּרַעְגָּנְדִּיגָּז
פְּאַדְשִׁינְאַרְטִּיגָּעָ פְּרָאִגְעָס אַרְוֹם דָעָם, אָן אַצְּנִיד לְכָבֹוד דָעַם חַגְּ הַפְּסָחָ, דָעַר יוֹטָאָן
וּוּעֲלָכָעָ מִיד פְּרַעְגָּלְעָן אַרְיִין אַמְוֹנה אַיִן אַוְנְזָעָרָעָ קִינְדָעָר אָן פְּאַרְשָׁפְּרִיטָן דָעַם אַוָּד
הַאֲמָתָאָ אַיִבָּרָעָר גַּעֲדָרָעָ וּוּלְטָ, הַאֲבָן מִיד אַפְּגָעָהָאָלָטָן אַגָּר אַיְנָהָאַלְטָרְסְּרִיבָּרָעָר
שְׁמוּעָס צָו הַעֲרָן מַעַר אַיִבָּרָזָיְן לְעַבָּנָס גַּעַשְׁכִּיטָעָ אָן זַיִן לְעַבָּנָס פְּרָאִיעַקְטָ.

ליינְט אָן הַאֲטָהָהָה!

גון 'אתחלתא' dagaloh השבועתי אתכם"

ר' אַבְּיִיד נַיְגָעָר טְלִיטָאָ

מַזְכָּה אֶת הָרְבִּים
וְאַסְמָךְ פָּאַרְשְׁפְּרִיטָן
דָעַם אֶת הָאַמְוֹנה
אַיְבָרָעָר יִשְׂרָאֵל

ספריה מחשבה און מוסר, מען לערטנט דארט עפערס וואס לוט זיינער קוק ווינקל וווערט אנגעראפֿן 'אמונה', אבער נישט אויפֿן ווועג ווי איזזוי מען אייז מהנַך דעם חדידישן ציבור. די 'אמונה' ווואס וווערט דארט געלערטנט אייז אסאך מערד' פֿאָרגענְשְׁרִיטִין' און זויסנשנאפטליך'. זיי פרוביין אַריינְצְזְלִיגְן זיינְד גאנצע כפירה רחה"ל אין די וווערטער פון רבותינו הראשונִים כלאלכִים ווי ספר הכהכוורי, שמונה פרקים להרמב"ם, מהר"ל און באך.

"זו די זולבע צייט לערנט מען אויך דארט איבסל חסידות,
אוון אסאך אנטווקילונג פונעם תורה שבעל פה... עס קומען
אויך פאר שעירורים אין גمرا, אבער עס איז מעד וויניגער
געווידדמעט בלזין פאר די וואס זענען אינטערעסיטרט דערין.

"ב'קיזור, אין בין דארט נתחנן געוווארן אויפֿן שויס פון די קללאסייש מוזרכ'יסטייש דאקטראטינע, מען האט מיר אויפגעצעיגן מיט די 'אמונה' שלימה או די 'כפירה' הוואס ווערט אנגערופן די ציוניסטייש מדינה' את דאס אייז דער 'מלכות בית המקדש השלישי', ה' ישרמןנו".

דער 'קרית משה' געגנט אין ירושלים

מכוון מאר"ד איז היינט צוותאgas פון די צענטראלע אינסיטיטווציעס אינערהאלב דעם רעליגיגע-ציונייסטיישן (אדער ווי זי) ווערט גערופן און קורצן: מזרחה"סיטישן) לאגער אין מדינת ישראל, עס פארמאגט ארום 400 סטודנטן, און באזונדער אן אפטילוונג פאר גרים; פאר מידלעך, און פאר נייע ערלים. עס איז איינקווארטירט אינעם 'קרית משה' געגנט אין דודס-מערב ירושלים, וואס איז היינטיגע ציטין א הויפט

מצקה את הרבים ר' אבידר ניגען שליט"א טרעת אויריך ביי א כיבוט לרגל כי"א כסלו אין ירושלים עיה"ק

דאס און דאס, וויבאלד מען האט מיך אויגעוציגן מיט ווירדן פון הכרת הטוב, און דעריבער האב איך געמאכט דעם חשבון, אז וויבאלד עס גייט מיר גוט און לעבן דארף איך מכיר טובה זיין פאר דער וואס האט עס מיר געוגען.

ז' עושט טרייט וואס איך האב געטען אינעם שטאפע פון זיך דערגענטערן צו אידישקייט, האב איך מיך אונגעוויבן באונזן מיטן אידישן דאטום אונשטאטן די אלגעמיינע גויאישע. ליליט מײַנע דעמאָלטסדייג שוואָכע אידישע קענטעניסן, האב איך געשפֿירט אוֹ מיט דעם בֵּין איך מחק מײַין אידישע אידענטיטעט.

וועון עס איז ארייבער נאך אַטְקּוֹפָה, האב איך באשלאלסן צו
טוונ ערפעס דראטאָטיש, אונן איך בין אַרְיִין אַין מאַזְוַהַיְשָׁעֶר
שול אַין אַונְזָעֶר גַּעֲגָנֶט, אונן גַּעֲבָעֶטֶן צוֹ רַעֲדָן צָום יְבָא'. איך האב
אַים גַּעֲזָאָגֶט אַז איך זָהָר אַזְוָג צוֹ וועָן אַזְוָד בְּתַשְׁוֹבָה', זָהָר
אוֹמְצָעָקָרְעָן צָום אַידִישָׂן ווּעָג, אונן עַד האט מִיר אַגְּגָעוֹווֹין, ווי
נאַסְטָרְלִיךְ, צוֹ 'מְכוֹן מֵאִיר' ...

וילא איז דאו 'מכון מאיר',
און וילא לערנט מען דארט?

דאס איז אן אינסטיטוציאע פאר 'חוורדים בתשובה' וואס איז גאנדרינדעט געווארן איז יאָר תשל"ד אַויפֿן וועג פונעם ערשותן ציינִיסטיישן רב הראשי אַי. קוּק ('ימ"ש'). עס איז שוער דאס צו באצְיכַעַנְעָן אלס 'ישיבָה', וויבאלד ניטאמאל זוי זעלבסט רופֵן זיך אָזֶן. זיעָר הויפֿט סלאגאן לײַנט זיך: "יהדות בנחת רוח..." דער הויפֿט יסוד פון מכון מאיר איז געבעיט אַויף אַזעלכע סלאגאנען ווי 'אָוחָב את הַבְּرִיתָה וּמְרַבֵּן לְתֹרֻהָה', 'דָּרָךְ אֶרֶץ קדמָה לְתֹרֻהָה', אַין קוּרְצָע ווערטער: אלעָס וואס מיר הערן פון אַ גַּעֲוָעַנְלִיכָּעָר פְּרִיְיעָר וּעָן דָּרְוִיל אָונָז צִיגְּנָן זִין גַּעַוְאַלְדִּיגָּע בְּקִיאָות אַין מְאַמְּרִי חַזְ"ל.

דאס לערבען דארט אַין גַּעַוְידָמָעַט הוַיְפַּטְזָעַכְלִיךְ אַוְיף

אָגֹת יִאַר ר' אֲבִיעַד, מֵיר ווּוְילֶן
זִין בָּאֶדְעָנָקָעָן פָּאָרֶן אַרְאָפְּגָעָבָן
פָּוֹן אַיְיָעָר טַיְיָעָר צִיְּיטָפָן דִּי
חַשְׁׁטָוְבָּע לִיְיָנָעָר פָּוֹן "דַעַר בְּלָאָט",
שִׁילְדָעָרָט אָוָןָז קוּדָם אַבְּיָסָל
פָּוֹן אַיְיָעָר קִינְדָעָר יַאֲרָן, וּוָאוָן
צָעָנָט אַיר אוּפְּגָעָוָאָקָוָן?

"איך בין גז עבוריין אין יאיר תשלאו" אין שטאט נהירה, אין צפון ארץ ישראל צו א גענツליך פריעס פאמיליע, אבער ווען איך בין נאך געווין א קליעין קינד האבן זיך מײַנע עלטערטן אָרְבִּיגְעַצְיָגְן קִיּוֹן כֶּפֶר גָּנוּמִים, אָגָּונְטָן פָּתָח תָּקוֹה. מײַנע עלטערטן קומען אָרוֹגִינְעֵל פָּוּן דְּרוּמְעַנְיָה אָוּן זַעֲנָעָן אָפְשָׁטָאַמְּגָע פָּוּן אָחָסְדִּישׁ מְשֻׁפְחָה.

"אין דערהָהִים האט מען מיך אויגעצעיגון מיט גלאבאלע ווירדֵן" ווי 'זיין א גוט קינד', ליעב אונ לאז לעבן'. קיין שום זאך וואס האט עטווואס שייכות מיט אידישקײַט איז אבער ליידער נישט דערמאנט געוואן בּי אונז אין שטוב, נישט שבת, נישט כשרות, אונ אפֿילו נישט יומּס כייפור לְעַז.

"וועון איך בין אלט געווארן דרייכיןiar, איז פאגראקעומען
אן 'עלוי' לתורה צערעמאנייע' פאר מיר אינעם דערגענדיגן
מוניוקאטשער שול, אבער אין שולע האט מען נישט צופיל
געדרעדט מיט אונז איבער אידישקייט. די איניציגסטע זאך
מיט עטוואס שייכות צו אידישקייט וואס מיר האבן געלערטנט
אייז געווען תנ"ך, אבער נישט אלס עפעס וואס מען אייז
פארפליכטטע צו פאלגן, נדא מעד אלס 'לייטראטורישע ווערכ'
בימוי: שייניגע מעזינזון [רבכ"ל]"

мир בא%;">מיט וויטאג, זי איזוי ציונות האט גענומען דיא הייליגע מצוות הא' וואס אידין זענען מקיים בדHIGH ורHIGH און ארויסגענומען דערפונ דאס גאנצע איננהאלט. איזוי האבן זי גאנצלייך אויסגעטראוקנט הייליגע מועדים זומננס: אבר מצוה ווען מען קומט אדרין לעול התורה והמצוות איז פאראונדאטל געוווארן אין א הoilע 'צערעמאנייע'; דיא הייליגע פסקוי תנך אלס 'לייטעראטורייש ווערכן, חנוכה אלס יוט אין וועלכע מען זיידטען מונובוון אוליבר די מרבי 'העלדיישביבו', אאנזנו

ווען און פארוואו האט
אייר באשלאון צו ווערן א
חויזר בתשובה, און אנהייבן
היטן תורה ומצוות?

ר' אביעיד וויקלט אויף זיין היסטראריע:
"ביי די 16-17 יאָר, האט פֿלוֹצִילְנָג אַנְגָּעוּווּבָן אוּפֿישְׁפָּרָאַצָּן
איַן מֵיר פֿאָרְשִׁידְעָנָע גַּדְאַנְקָעָן אַיְבָּעֶר 'חַזְרָה בְּתַשְׁבָּה',
עַס האט גַּעֲהָאַט פֿאָרְשִׁידְעָנָע צִיטִין, אַמְּאָל מַעַר אָונָ אַמְּאָל
וּוַיְנִיגּוּר, בֵּין צּוּבִּיסְלָעָךְ האט עַס אַנְגָּעוּווּבָן אַרְיִינְגִּין איַן מֵיר
טִיפְּעָר אָונָ טִיפְּעָר אָונָ שְׁלָאָגָן וּוְאַרְצְלָעָן.
איַךְ האָבָּדָן אַנְגָּעוּווּבָן רַעַדְן זָום אַיְבָּעֶרְשָׁטָן אוּפֿן"

דעללעראציע, און די גרבונונג פון מדינת ישראל האט שון
כמעט פארענדייגט דעם גלוות און אנגעהויבן און א.ג. 'ימות
המשיח' פעריאדע... (אגב, זינס א זון איז רחל ערמאדרעט
געוואוואר מיט פיר יאר צוריק בי א טעראר אטאקו און ירושלים,
זעט אויס און דאס איז אויך א חלק פונעם ימות המשיח. א.
ביטער געלעכטער).

מיר וועלן נישט מטמא זין די אוגן פון אונזערע לינער
מיטן ציטין נאך אועלכע 'פערל ווערטער', אבער דער
זעלבער פארשווין איז אויך בי דרי מינונג איז אידישקייט איז א
נאציאנאליטע' מיט א לאנד און נישט קיין 'רעליגיע', פונקט
דער היפוך וואס מיר געפינען אין די פסקוי התורה, און ווי
דער באקאנטער אויסטרוק פון רב שרייא גאנן בלשנוו הטהור
אין אומתינו אומה אלा בתורתה, ויבאלד דער עיקר תכלית
פון איד אויף דער וועלט איז שמירת התורה וקיים המצוות
און גאנישט עפעס אנדערש. איך ארץ ישראל איז א מתנה
פון השית' צו קענען בעסער מקיים זין די מצוות התורה,
אבער אויב אידן זנדיגן דארט ח"ז דאן איז דא די הבטהה פון
תקיא הארץ אתכם', און אידן זענען שיין ליידער אווי לאנג
פארטביבן איז גלוות, מפנ' חטאינו.

צוריק צו ר' אביעד:
"איך בין ארינגעאנגען צו אים, און ער פרענט מיר צום
ערשת 'וואס האט פאסטרט?', איך האב אים געענטפערט איז איך
בן געומען צו די פשטווע און קלארע מסקנא: אין קעגונזאץ צו
וואס מען האט מיר געלערכט ביזן היינטיגן טאג איז מיר זענען
אין אתקופה פון א 'גאולה', זענען מיר פاكتיש אין א מצב פון
גלוות! נישט קיין גאולה!

"איך האב אים איברגעוזאגט פארשיידענע מקורות און
ראשונים וואס האב מיר געפירות צו די דזיגע מסקנא, אווי
ווי רשי", בעל התרומים און נאך. האט ער מיר געוזאגט איז זי
פארלאון זיך אויפין רמב"ם, האב איך אים געוזאגט איז אדרבה,
פונעם רמב"ם איז משמע פונקט פארקערט.
ער האט נאכמאל פרובירט און גברענונג א מהר"ל, האב
איך אים געוזאגט איז במחילת כבודו, נישט אווי לערנט מען

יעדס מאל וואס איך האב געלערכט עפעס וואס איז פארביינדן
דעראמייט, האבן מיר מיינע דעמאטסדייג רבייס געוזאגט איז די
טעמע פון שלש שבועות איז מער נישט נוגע היינטיגע ציטטען...
"פארשיידענע ראשונים און מקורות וואס איך האב געדענטק
או זי רעדן פון דעם עניין, זענען נישט ציטרט געבענט מער
דעראמנטן קוונטרס, און דאס האט מיר געבענט מער
אנצוהיבן טיפער פארשווין די נושא, נאכ'ן זען איז דאס איז
בריטי-פארצווויגט מיט אומצעאליגע מקורות.

"איך האב מיר אנגעהויבן פארטיפן אינעם עניין, און
דעמאטס, האט אנגעהויבן אנקומען פארשיידענע שמוות צו
די אויערן פון די 'רבנימ' וואס שטייען אין שפייך פון 'מכון
מאיר' איז איך האב "אנגעהויבן גרבילען רחל", און איז איך האב
שוערע שאלות איבער אלעט וואס מען האט מיר געלערכט
ביזן היינט. בקיצור, די שמוות האבן געזאגט: "אביעד ניגער
הייבט און וועגן א חדדי..."

די דזיגע 'רבנימ' האבן איז עפער געזאגט דערוועגן?

"אודאי, צוליב די דזיגע שמוות, וועלכע איז זי
פארשטייט זיך נישט געפאלן, בין איך גערופן געווארן צום אפיס
פון אורי ש., אינערן פון די גאר באקאנטער 'רבנימ' אינערהאלב
דעס רעליגיע-ציונייסטיין קרייז. איך אדריך צוליגן איז אין די
תקופה וואס איך האב געלערכט אין 'מכון מאיר' בין איך געווין
זיער נאנט מיט אים, געווישׂ תקופות בין איך ממש געווין א
בן בית, און ער איז געווין ווי א רוחניות-דיגער פאטער פאר
מיר".
אורו ש. איז געבורין אין אלזשראייע, און זין זיידע איז
שוין געווין א דעופטאת ביזן ציונייסטיין קאנגרעס. ער איז
א פאנאטיישער ציונייסטיישער סימפאטיקער, וואס לויט אים
האט זיך דער 'אתחלתא דגאולה' אנגעהויבן ביזן באפלור

שפערעד די 'התנתקות' און אווי וויטער.
אבל פאר מענטשן וואס טראכטן עטואס טיפער, אביסל
ארויס פונעם אויבערפלעכליכן עמאציאנעל בליך וואס איז
כאראקטעריסטייש פארץ דיזינג ציבור, האט די פראפאגאנדע
ニישט צוגעתשטעלט די 'שchorה' וואס עס האט געדראפט
פארזאָרְן. שועער פראג זענען אַרוּפֿעְגּוּמָעָן אויפֿן טיש,
און איינמאָל עס אַרוּפֿ אַיז עס נישט אווי שנעל אַראָפּ.
ר' אַבְּיעָד זָאָגֵט אַיִּדְלָן: "אַיך בֵּין גַּעֲוֹעַן פָּון דִּי וְאַסְּבָּן
גַּעֲפָּאַכְּט אַבְּיסָל טִיפְּעָרְ..."

"אלעס וואס זי אַבְּן גַּעֲשָׁרְבִּן אַין זַיְעָרְ גַּלְיוֹנוֹת אַבְּן זַיְיָ
אַבְּעָרְגָּעָרְ'חֶזְרָעָט אַון מַעְלָה גַּרְהָ גַּעֲוֹעָן אַיְנָמָאָל אַון נַאֲכָמָאָל,
און מַיְתָּאָמָאָל אַבְּן אַיך אַגְּעָהוֹבִין כַּאֲפָן אַיז בְּאַנוֹצָן זַיְמִיט
דֻּעְמָאָגָעָעָט אַון עַרְצִיעָן דַּעַם יָגְנַט מִיטָּהָוּל 'סַלְאָגָעָעָן'.
זַיְוִי וְיִתְּאַזְּעַט אַז עַמְּיצָעָרְ פָּון זַיְעָרְ 'גְּדוּלִים' אַטְּ דַּעְמָאָטָס
גַּעֲזָאָגָט: "אַוְיָבְּ דִּי יְגַנְּגַלְכִּיכְעָן אַונְגָּעָעָמָעָן בִּים פָּאַרְטְּרִיבִּן דִּי
קָלְעָדָזָעָס אַבְּן אוּבְּרָאָס אַונְגָּעָעָמָעָן בִּים קָלְעָדָזָעָס אַז
גַּשְׁ קָטִיף אַיְנוֹוָאַיְנָעָר, אַיז אַסְּמָן אַז מִיר זַעַנְעָן דַּוְרְכָּגָעָפָאָלָן
מִיט אַונְגָּרְדִּינְרָ..."

אנשטאט אַיְנָצָזָעָן אַז זַיְעָרְ גַּעֲנָצָעָרְ בְּאַלְאָן אַטְּ גַּעֲפָּלָאָצָט
אוּפְּ אַהֲלִיכְיָן פָּאַרְנָעָם, אַין דִּי צִיְּטָ וְאַס אַטְּ דִּי 'אַתְּחַלְתָּא
דַּגְּאָוָה' מִדְּיָה אַטְּ פָּאַרְטְּרִיבִּן טַוְזָנָטָר אַיְדִּישָׂ אַיְנוֹוָאַיְנָעָר
פָּון זַיְעָרְ הַיְמָעָן אַין 'אַרְצָ יְשָׂרֵאֵל' אַון זַיְיָ בִּיטְעָרְלִיךְ אַנְטָוִישָׂ
הַאֲטָעָט עַד גָּרְ אַוְיָגָעָרְדִּירִיטִיָּה דִּי מַעְשָׂה: נַיְיָ, נִשְׁטָ אַז עַס אַיז
ニישט פָּאַרְהָאָן קִין אַתְּחַלְתָּא דַּגְּאָוָה, נַאָר דַּעַר חִינְוֹק הַאֲטָעָט
ニישט גַּעֲטָוִיגְטָ..."

ר' אַבְּיעָד פָּרָעָט רַעֲטָרִישָׂ: "אַוְיָבְּ בִּזְוֹטוֹ אַבְּרָעָת, דָּאָן
דָּאַרְפָּסְטוֹ אַלְיָינָס אַרְיָנְטָרָאָכָּט אַון פָּרָעָגְן דִּי קְשָׂאִי, פָּאַרְוָאָס
זַל אַיך שִׁיקָּן מִינְעָן קִינְדָּעָרְ צַוְּעָלְכָּעְ מַעְנְשָׂן וְאַס זַיְיָ
זַעַנְעָן אַלְיָינָס מַודָּה אַז זַיְעָרְ חִינְוֹק אַיז גַּעֲוֹעָן אַדְרָכְפָּאָלִיְיָ?"

פָּוּ 'קָרִית מְשָׁה' צָוָם תּוֹרַת הַגָּלוֹת'

וְאַנוּ הַאֲטָעָט אַיר גַּעֲוֹוָאַנְדָּן
אַיְיָעָרְ קָוְמָעָנְדִּיגְעָעָט טְרִיטָעָט

"אלס אַיך וְאַס זַוְּכָּט דַּעַם אַמְּתָה, אַבְּן אַיך אַגְּעָהוֹבִין בְּעַטָּן
זַיְן צַוְּרָעָפְּנָעָט עַד אַדְרָלִיכְיָן אַמְּתָן וְועָגָ."
עַרְגָּעָץ וְאוּאָן יָעַנְעָ תָּקוֹפָה בֵּין אַין גַּעֲוֹעָן אַין מַהָּא
שְׁעוּרִים, אַון אַיך אַבְּן מִיר אַגְּעָהוֹבִין אַין קָוְנְטָרָס מִיטָּן
נַאֲמָעָן "תוֹרַת הַגָּלוֹת", אַקְלִין קָוְנְטָרָס פָּון 44 עַמְּדוּדִים וְאַס
בְּרָעָנְגָּט אַרְפָּאָפָּא תִּמְצֵית פָּון אַסְּאָקָרְ דָּאַשְׁוִינִים אַון אַחֲרָנִים
אַבְּעָד דִּי שְׁלַשְׁ שְׁבוּוֹת, אוּוִי וְיִרְבִּינוּ בְּחִי, מַהְרָל אַון נַאָר

רָאַחְנוּם, בֵּין אַחֲרָנִים מִמְשָׂ וְיִדְעָרְ סְפָר הַקְּ 'וַיֹּאָלֶל מְשָׂ'。
"אַזְׁוִי קוּקְנְדִּיגְעָט דַּעַרְן הַאֲטָעָט עַס מִיר דַּעְרָמָאָט, אַז פָּאַקְטִישָׂ
הַאֲטָעָט אַיך מִיר שְׁוִין אַין דַּעַרְ פָּאַרְטִיבִּן דִּי טְעָמָעָ, נַאָר
גְּמָרָא אַון רָאַחְנוּם וְאַחֲרָנִים וְאַס רַעַדְן אַיְבָּרְ דִּי טְעָמָעָ, וְיִבְּאָלָד
אַיך אַבְּן מִיר נִשְׁטָ בָּאַצְוָן דַּעְרָצָו גַּעֲנָגָ עַרְנְסָט, וְיִבְּאָלָד

די חורבות און אַיבְּרָבְּלִיְיָבְּעָנִישָׂן פָּוּן די גַּשְׁ קָטִיף הַתְּחִילָוּוֹת נַאֲכִין אַיְזָרָעָלִישָׂן רִיקְצָוָג (התנתקות)

ר' אביד אלס מפייס האמונה

ווען האט איר באשלאון
אנצוההיבן איעיר פראייקט
צו פארטפראיזען דעם אמת
און אפּוּעַנְדָּן דעם טקר?

"עט האט זיך אנטגעהיין צוביסעלען. איך האב קודם אנטגעהיין אפשריין פאר מיר פארשידענע בירורים אויף פארשידענע שאלות וואס איז ארויפגעקומען בייז זיך פארטיפן די טעם, און איך האב עס בעיקר אגבעשיקט צו מײַנע זונזענע חביבים און הערו זייןער רעדאקייע.

"ב' יי געוויסער מאמענטן, נאך וואס איך האב געלערנט און
מיר פארטיפט אין די שלש שבועות סוגיא, האב איך צוגעליגט
קאמפ או למשה איז נאכנית פארהאן קיין באזונדרער ספר
וועואס זאל צוזאמען אלע מקורות פון דברוי חז"ל איפין הארבון
אייסור. אלע ספרים וואס רעדן דערוועגן, איזוי ווי די היליגע

ומודרך, על רשותם און אחרוניהם?!"
... מהדרי, ל, נישט באויזן צו איבערציגן, אויף וואס
איך האב געגענטפערט או דאס האט גארנישט מיט מיר, איך
זאג סך הכל איבער וואס עס שטייט אין ספרים: "ווער האט
נישט באויזן איך צו איבערציגן? דער רמברם? בעל הטורים?

"אנדרע האבן זיך דערוואגט צו זאגן מיט הוצפה אויז
די הייליגע ראשונים און אחרונים וואס איך האב ציטרט:
און וואס איך איז ער האט גוזאגט?". פאר אועלכע האב איך
גענטפערט מיט די זעלבע מטבח: "און וואס איך איז אברהム
צ'חק קוק און זיין זון האב גוזאגט אויז און אויז?"...
אויז ווי דער גאנצער מורה-טישער חינוך איך בעיקר
געבעויעט אויף געפילן און וויניגער אויף שכל, איך אויסגעקומען
או זועגן איך האב אמאל אויגעברענונגט פאר עמייצן אוז מיר
געפינען זיך נאך אין ג寥ת און בכל נישט אין גאולה, האט
עד גענטפערט: 'אַ ברונען פון וועלכע דו האסט געטרינקען
אַ קלטסטו נישט שפיעין דערין', און אויך בין סטם אַ כפוי

ר' אביעד זאגט מיט א שמייכל: "מיט האכער א יאר צוריק
אייז פאראפענטליך געוואואן א רעדפארט פונעם איזראעלישן
סטטאטייסטיקס ביורה, פון וועלכע עס טשטעלט זיך ארויס איז
45 פראצענט מזוחה'יסטן ווערטן שפערטער פררי, און 5 פראצענט
ווערטן חרדים. אויב אוזי פאַרוואָס זאגן זײַ נישט די זעלבע
טענה קעגן די וואָס זענען אויגגעוואָקסן בי זײַ און דערנאר
אויסגעטען די קאָפֿאַלער או זײַ שפייען אַרְדִּין אַינְעָס ברוֹנְעָם?!" ...

Yirmiyahu Cohen
2714 Ave. I
Brooklyn, NY 11210

ירמיהו קאהן
ברוקלין, נוא יארק

הנהנה בדורינו השפל כאשר פשט נגע הציונות לתוכה שומריו ומצותיהם והם נעשו בעווה"ר ראשי תנועת ההתקשרות באומות העולם, והכותבים שלהם ממחפשים תמיד התיירטים ותירוצים על השלש שבובות, ועתה הנקל לכתם בחטאות הציונים הראשונים לככוש את הארץ, אלא מבקשים להציגו עד ע"י עלייה להר הבית, וכבר נפלו על ידי מעשיהם כמה קרבנות מישראל ר"ל. ונתקימו דברי חז"ל ששעתיתודה תורה שתשתכח בישראל (שבת קלח ע"ב) ופירוש רבינו הסאטמאר ז"ע בספר ויאל משה וזהינו שהוא אל מתרדים ואלו אוסרים וא"א להכריע ביניהם על פי הכלל לאחר רבים להטוט או שאור כללים, כיוון שאין יודעים מי פוטק לאמתו של תורה וממי מושפע מרוח הזמן, ובעת כזאת העצה הייחודה לידע הלכה ברורה היא מ"ש בשיר השירים צאי לך בעקביו הצאן, ופירוש רשי' התבונני בדרכיו אבותיך הראשונים. אך דא עקא שהמתהדים טרחו לסלף הספרים להטעות את העולם כאילו גдолין דורות הראשונים היו גם כן בעליים להר הבית וועשימ ככל מעשי המזרחי דהיום. ולזה גם האברך היקר הרב אביעד ניגער שליט"א לבדר סוגיא זו בכתב והביא כל העדויות ופסק הלכה בענין הר הבהבית מזמן החורבן ועד עתה, וצין לכל הסילופים וההשמדות שעשו תומכי העלייה כדי להכשיל את ישראל בעון חמור זה. על כן הנהן לברכו שיצליח להפין את ספרו ללמד טוענים בינה ולהציג ישראל מאכונה רוחנית ונשנית גם יחד. ועל זה בהעה"ח ד' לפרש ויקהל פקודוי תשע"ז.

דעם מהר"ל, און איך האב אים אויפגעוויזן אונ די פירושים וואס ער קוועטשט אידין אינעם מהר"ל איי גאנצלייך אפגעפרעוגט אוזו ווי מען צעת פון זיין לשון זעלbstט.

"בי דעם מאמענט האב ער מיר געזאגט מיט אן
אנטשלאסגעט טאן, או ער ווילן מער נישט רעדן מיט מיר
אייבער די טעמען און בעכל מער נישט אויסטוישן קיין ווארט.
אייך האב אים געזאגט או אליעס אייז פיין און וואויל, אייבער אַ
תשובה אויף אלע מיינע ארגומענטן האב איך נישט באקומען.
אנשטיאט און ענטפער האט ער מיך צוריקגעווודפן דעם
'גאנז'ן' דיאגנוז: דו רעדסט מיט און אויגעבערויין טאן און
גייסט ארין אין צו 'קליליניכע' דעטאלאן...

"בַּיִדְעָם מְאֻמָּנֵת הַעֲרָנְדִיגָּ אֹזָע 'עַנְטָפָעֶר' אָוִיפָּ זַאֲכְלִיכָּעַ

טענות, האב איך נאך אסאך טיפער פארשטיינען או במשך אלע
יארין האט מען מיך אפוגענארט און געפֿירט אין באָד אַריין מיט
הוילע ליגוטט אונ אַרײַשְׁטִיכְּוֹן. משאושן שוואַן ומדוחים

"כדי צו פארשטיין זיין קווק ווינקל, דארפ איך באמערkon אוז
הו אונט אונט און גראן צקן זיין, נאכטאנט צאָס אונט אונט."

דאס רעליגיגיע-ציזויגיזס גלייכט נישט באמת ווען ער עמייצער טוט זיך זעלבסט דערגרונטוווען אין תורה, זיין פארקטן זיך או אובייב עמייצער וועט לערבען צופיל תורה און זיך אלינס פארטיפן דערין, וועט ער ליליכט באמעלקן זיינערע ליגנערישע טערעריעס וואס שטייט אוייף הינערגע פיס. אציננד ווען ער האט באמעראקט או איך האב מיך זעלבסט אומאהונגיג פארטיפט אין די סוגיא, האט ער זעלבסט פארשטיינען או מעיר האט ער

"בעצם, זייר גאנצע רעליגיזע לעבן איז געבעיט אויף
כל ערליי לאזונגען און ציטאטן וואס זיי נעמען ארויס פון
די הייליגע תורה און פאראונדעלען עס אלס היכפונקטן לוייט
וועלכע זיי לעבן. זיי נעמען אבער נישט באמת די תורה הק'
אלס 'לעבנס וועגוייזער', נאר שלעפנ ארויס דערפונ די מער
לייברטשן אונז'וישמאכט מילו אונ דאמ איברגויס גוישמ"

געוועצענע חברין רעהגירט צו
איעור דראסטישער טויזטן?

“וְזַי גְּזֹאָגֶת הַאֲבָן זַיְךְ דִּי שְׁמוּעוֹת בְּלֵיז שְׁנָעַל פָּאָרְשְׁפְּרִירִיט אַין קְרִית מְשָׁה אָונֵן מְכוֹן מַאיַּר, אָונֵן זַיְיַה הַאֲבָן גַּעֲטְרָאָפָּן אַנְיִיעַ טְרִיק מִיךְ אַפְּצָקְוִילַּן. עַס הַאֲבָן מִתְּאָמָּאל אַנְגָּעוּחוּבָּן עַרְשִׁיְּנָעַן בְּיַי מִיר אַין שְׁטוּב אַלְעַ סָאָרֶט 'חֲבָרִים' פָּוֹן מְכוֹן מַאיַּר וּוּלְכָעַ הַאֲבָן מְכֻלּוֹמֶרֶשֶׁת גַּעֲוָאָלַט הַעֲרָן וּוּסָס אַיְךְ הַאֲבָן צַו זָאגָן, אָונֵן גַּעֲבָעַטָּן אַיְךְ זַאְל זַיְיַה זָאגָן מִינְיָנַע טְרָעְפָּוְגָּעַן, וּוּזְיַי שְׁטָעַלְן אַן אַפְּנֵי תְּמַפְּ 'כָּאִילְוַן זַיְיַה וּוּלְיַן עַס טָאָקָע עַרְנָסֶט אַיְבָּרְקָלְעָרָן. “אַיְךְ הַאֲבָן זַיְיַה עַרְקָלְעָרַט מִיְּן גַּאנְצָעַר אַמְּתָּה בְּטוּב טֻעַם וּדְעַתָּה, אַבָּעַר נַאֲךְ אַפְּאָר טָעַג זַעֲנָעַן זַיְיַה צְרוּקָעְקוּמָעַן זַאְגַּן אַז זַיְיַה זַעֲנָעַן נִישְׁתְּ גַּעֲוָוָרָן אַיְבָּרְצִיְּגַּת, אָונֵן אַדְרָבָה, מִינְיָנַע טְעַבְּוָת זַעֲנָעַן נַאֲרִישָׁע אָונֵן נִישְׁתְּ צָום זָאָךְ. וּוּזְיַן דָּאַס הַאֲטַּז זַיְיַה אַיְבָּרְגָּעַן חֹזְרַת 3 מַאל אָונֵן 4 מַאל, הַאֲבָן אַיְךְ פָּאָרְשְׁטָאָנָעַן אָז דָּאַס אַיְזַי נִישְׁתְּ מַעַר וּזְיַי אַן אַוְמָעַל גַּעֲלָגָעַנְעָר פְּרָאוֹאַזְיַז פְּרָוִוִּירִין אוּנִיפְתָּאָלְעַס אַפְּנוּחַ אַיְרַז זַאְל בְּאַהֲמָנוֹן הַאַלְמָשַׁׂעַר פִּים

"וואס עס האט מיך דאס מערטstu באוואוינג פארצוזען וויטער, אין געווען דער אופן ווי איזוי זיין האבן מיך 'אגעגענטפערט'... לדוגמא האבן עטליכע געזאגט או מיינען."

מקורות אונטער אין דאך, און עס טוט באפעסטינגן די ווערבונג רביה'ק מסאטמאָר זי'ע אלס אייזן פֿעַסְטִיעָר יְסֻד וּוְאֶסְמָעָן קען בשום אופן נישט אַפְּרֵעָגָן, זוֹאת הַתּוֹרָה לְאַתָּה מוחלפת!".

צוווי יאר, דאס איז די צייט פעריעידאָד וואס עס האָט גענוןומען פאָר ר' אַבְּיַד צו שרייבִּין דעם גרויסן חיבור, אונ ער איזען דעם אמתה, ובפרט פאָר בעל' תשובה וואס האָבען אלינֶס געמאָכט אַדעוואָלוצִיעַ אין זיעיר לעבען וואס שפֿירַן בחושׁ ווי. די השגחה עליונה באַגָּלִילִיט זיעירע טרייט.

צונן ווועמען איז בעצם איעיר
ווערקי געווואנדן, אונן צי איז
דאָס אַויפּוֹאַכּוֹנְג בִּים
מְזֻרְחֵי סְטִישֶׁן צִבּוֹר צָוְלִיב דָּעַם?

“צום אלעם ערשות, אין זויכטיג צו באטאנען, אז די ספרין
הענין געאיינטן פאר יעדן איינציגער איד וואס וויל לערנצען
און זיך פארטיפן אין די סוגיא פון שלש שבויות, וועלכע, איזוי
וואו יעדן אנדרעט סוגיא אין די תורה הך, אין ארכוכה מארך
מדחה ורחהה מנוי ים”. עס איז זיין זיער זויכטיג זיך צו פארטיפן
דנדערין צוליב די ליגונערישע מזוחח-יסטיישע פראפאגאנדע וואס
דרינגעט ליינדר ארײין אויך ביים חדדיישן ציבור - ספעציעל
ביים אגדיסטיישן ציבור, וועלכע ווערטט נישט נתחן מיט
די הארבקיטי דערפונ, און פון דארט קומט עס אן אויך בי
סאטמאָר.

"מיין וויזיע איז דאס צו פארשפֿרייטן ווי מעד און בעז'ה
 מצליח זיין צו מעורר זיין אנדערע אידן, ובפרט אועלכע
 איניגערהאלב דעם מוזחַיְשִׁין קריין, ואס פֿאָרְמָאָגֶט צוּוַּישָׂן
 אנדערע תְּמִימּוֹתִידִיגָּעָן מענטשן וועלכע זענען ליידער
 אוּפְּגַּעֲצָוָגָן גַּעֲוָאָרָן מֵיטַּלְגִּינְט אָונְ שָׁקָרָן".
 אויסעס דעם ילקוט השבעתי אתכם האט ר' אביעד געשראַבן
 צענדייגער קונטרסים און הונדרטער מאמרים וועלכע פרעט
 גאנט בְּבָבְּלָבְּנוּן זְדָאָנוּן, ואָנוּ בְּנָן גַּן מִזְבְּחָן.

"לגביו די רעאכזיעס ביימ זיבור: איך בין פערזעניליך באקאנט מיט צענדליךיגער געועגעגען מזרח'יסטען וואס האבן זיך אויגעכאפט פונעם ליגונערישן אתחלה דגאולה' חלום" זאגט ער מיט סייפוק. צוישן די פילע דענק ווענדגעגען וואס ער האט שוין ערעהאלטן, צייגט אונז ר' אבעיד אופ' א בריוו פון אן איינוואוינער אין רמת גן, וואס ברעננט אדרויס ווי איזוי דאס האט גוטווייט זיין לעבען: "אן צויפיל או דער ספר וויאל משה און דער וועזוייטל פון ילוקט השבעתי אתכם, האט געמאכט א

רכס-טיגע רעווואלו-זיע אין מײַן גאנצע געד-אנקען גאנגן.
אייך בא-אָקּום ב'ה ווענדונגען פון אַסְאָךְ מענטשָׁן פון אַיבָּעָר
גאנצע זו-עלט מיט שאלות אין די דיאזיגע סוגיות, און ברוך
די אָז אַנְיָן ז'כּוֹת האָבָן ז'י עפִינְגָּעָן ענטפְּערָס אָוָךְ זַיְעָרָע
פרָאָגָן. צומָאָל אַיז דָא מענטשָׁן ווֹאָס ווֹעֲנָדָן זִיךְ צָו מִיר מִיט
אוֹפְּבָּרוּי אָזְנָבָּלָהָן קְלָלוֹתָה, אַבעָר אַיךְ ענטפְּערָס זַיְיָ בְּדָרְכֵיכְ נָעָם צָוָם
פִּינְטָל, אָז שְׁפָעַטָּר בְּעָטָן זַיְיָ מִיר אַיבָּעָר, אָז גָּאנְגָּן אָז
זַוְעָרְטָעָר ווֹאָס אַיךְ האָב זַיְיָ גַּעַנְטְּפָעָרט הָאָט זַיְיָ אוֹפְּגָּעָשָׁיָינְט
די אוֹיגָן.

ר' אביעד בamuרקט מיט צופריידנהויט: "אין דעד

ברבבים, האבן זי עס שוין באטרקטן ווי איך ריס אראפ אלעט זואס איז הייליג בי זי, אונ ערס האט זי מש אויסגעשטאךן אויגן, צוישן אנדרערו וויבאלד איך באפאס מיך מיט אלע זייניגען ערעד לאנגעריגע 'ב'יאורם' און 'קשיות' פארוואס היינטיגע ערבען שווין די שללי' שענוזן ווישט בעטלענאותו אונ אלעט

ווערט אַפְּגָעָנָן פֶּרֶט קְלִיפָּה אֲוֹן קָלָאָר בְּטוּב טָם וְדָעַת.
 "אָ טִיל, הָאָבָן אָוֵיךְ אַגְּגָעָהוּבָן מִיר פָּאַקְטִישׁ צָו רָודְפִּין",
 יְעַרְצִילְתַּע עַד, "צְוַיְשָׁן אַנְדָּרְעַת הָאָבָן זַיִ אַרְפִּיגְעָפְרִיקְלַט
 אַרְפִּיטַי נָאָנְטַן צָו מִינֵּן הַוִּזְמִינָה מִיר פְּרוֹאוֹו מִיךְ צָו צְוַיְנְגָעַן צָו
 אַנְטְּלוֹפִּן פָּוֹן דָּאָרְטַּ צְוַלְּבַּ מִינֵּן גְּרוֹוְסָע 'זִיבְד' פָּוֹן פָּאַרְשְׁפְּרִיטַן
 עַם אַמְתָּה. דִּי גְּרָאָפִּיטַי הַאָט זַיִ גַּעֲלִינְטַן (אוֹפִּיךְ אִידְישַׁע
 אַיְבָּרְעָצְנוֹגָן) 'דָּאָס אִיז אָן אַוִּיסְשְׁלִיסְלִיךְ צִוְּנִיסְטִישׁ גַּעֲנָנִי'.

"נאך ביז הינט לייד איך פארשידענע פארפאלאגונגען. מזמן
לזמן קומען און קינדער קלאפען אויף מיין טיר און דערנאר געבן
שיי שנעלן אן אנטליופ. אויסער דעם וואס איך באקום צומאל
אויגעבעריזוט בעליקן אויפֿן גאס איזוי ווי פונעם 'ראש ישיבת'
... פון מרכז הרב'"

דער ריזיגער "שלש שבועות" ליךוט

וואזענען טוין דא פארטיזאנע
פֿערְרִים אָוּן קָונְטְּרָסִים אַיְבָּעָרָן
חוֹמָר האַיסּוֹר פֿוֹן די שְׁלֵטָה
שְׁבוּעוֹת, וּבְתוּכָם דַּעַר סְפָהָק
יוֹאָל מְשָׁה, טָא פֶּאֱרוֹוָאָס
פְּעַלְתָּ אָוִים אַרְיִינְצּוֹלִיגָּן
אַזְוִיפִּיל כּוֹחּוֹת אִין דָּעַם?

"מערטנס ספרים וואס זונען מבאר דעם איסור פון שלש
שבועות זונען בלזין מסביר דעם איסור און זיין תוקף, און
קומוען 'מחוז' זיין די שיטה פונגט האיליגן סאטמאראער רב'ין,
און דעריבער וווערן די דאיזיגע ספרים באטראקט דורך'ן המון
עם אלס עפטעס אן איינצעלנע שיטה וואס דער סאטמאראער רב'י
האט געגרינדעת' וואס פארפליכטטעט נישט אלע אידן, וויבאלד
מעג - טענעהן די רעליגיעז און חרדי'שע פארטיען -
וואלטן אנדערש ווי דער סאטמאראער רב'י.

"אבל דער דאזיגער חיבור, טוט אויפוייזן או דאס איי
ווארגנישט עפערס קיין ניע איסורים, נאר יסודתה בהררי קודש
פון אלע גדויל ישראל במשך אלע דורות, אונגעהויבן פון די
פּֿסְקִי תְּנָךְ בֵּין דַי סָמָעַל עַצְמָעַת אֲחַרְנוֹנִים, אֲזֹזִי אֶזְעָר אַיסְוָר
אוֹפִּיצְׁוָשְׁתְּעָלָן מִדִּינַת הַכְּפִירָה קָעַן מַעַן נִשְׁתַּפְּכָה אַפּוֹעַנְדָּן פָּאָר
קִיּוֹן גַּעַלְתִּי אֵין דָעַר וּוּעַלְתִּי, זָאֵל זַיִן וּוּעַר עַס זָאֵל זַיִן!."
אנַנדְעָרָע וּוּרְטָעָר, עַס גַּעַמְתַּצְזָאָם דַי אלע טוֹיזְנְטָעָר

וועrk פונעם סאטמארער רב'ין, האבן בעיקר אומגענומען די
סוגיא לאסוקי שמעתה אליבא דהילכתא, אבער קיין שום ספר
ברעננט נישט אראפ אלע מקורות, און עס אין דא אומצאליגע
מקורות!

"דעםאלטס האב מיך אויניגעבליכט זעם געדאנק, צו שריין א גדריסטער חיבור וואס זאל ארוונגעמען דעם גאנצן סוגיא פון אנפאנגב ביין ענדען, אן איבערלאאן א שטיין אומבאראירט, עפערס אוזי ווי אן 'ענצ'יקלאפעדיע' אויף די שלש שבועות. איך האב דאן מיך אריינגעלאזט אין די ארבעט און געזען אן אומבאשרי'ביבליך ברכה אין מײַן ווערך".

דריטע אויפלאגע וואס ווועט בקרוב נתרפס ווערדן, ציט זיך' אביעד זאגט מיט אין אומבא האלטערנע התרגשות: "די

אויף נישט וויניגער פון 14 בענדער!", אונ ער דערציגיטל: "איך האב צובייסלעך אנטגעהויבן מלקט זיין מקרות, אונ פלאוטלינג האב איך אנטדעקט אויך האלט שוין ביי 1000 עמודים, אונ דערנארק 2000 עמודים, דאן האב איך באשלאנס אויך צוליב מאנגלא פלאץ דראפ מען עס צוטילן צו באזונדרערע בענדער, בייז עס האלט שוין בה הײַנט ביי 13 בענדער". ער האט אויך געיגרינדערט אן אָנְגַּלִּין באָזָע וואָס אַנְטַהֲּאלֵט אלע זיינַע סְפִּירִים אָונַם אַמְּרִים, אוֹז יַעֲדֵר אַיְבָּעֶר דָּעֶר וּוּלְטָעֶר וּוּאָס זַוְּכָּתָעֶר עַס זַאְל

- פאלגענד איז א שנעלע איבערבליך אויפֿן תוכן פון די בענדר וואס טראיגט דעם נאמען "יליקוט השבעתי אתכם":

 - 1'טע באנד: מקורות פון פסוקי תנ"ך, תנאים און אמראים, בייז די רבנן סבוראי;
 - 2'טע באנד: דברי רבותינו הראשונים איינגעטעוילט לוייט די יארון און די לענדער וואו זיין האבן געוואוינט;
 - 3'טע און 4'טע באנד: רבותינו האחרונים פון די ספרדיישע לענדער;
 - 5'טע באנד: אחרונים אין אייראפע און ארץ ישראל ביין תקופת הבуш"ט;
 - 6'טע, 7'טע או 8'טע באנד: גדולי החסידות פונעם בעש"ט הקי און וויטער, לוייט די סדר השתלשלות הדורות;
 - 9'טע און 10'טע באנד: דער ווילנער גאנז און זיין עתlamידים;
 - 11'טע באנד: דער חתום סופר ותלמידיו;
 - 12'טע באנד: חכמי ישראל פון מורה אייראפעאיישע לענדער;
 - 13'טע באנד: אחרונים אין מערב אייראפע און צפון אמריקען;

ווען איזוזי האבן אייערע געווועצענע
'זידיזים' רעהגירט צו זי פילע
ספערם וואס איר האט מלקט
געוווען און געטראיבן?

"וואי גוזאגט", די 'חברים' פונעם מכון האבן מיך שוין
לכתחילה אנגעוקקט מיט אן אומגינסטיגן בליק, מילד גערעדט.
אבל וווען איך האב אנגעהויבן פארשפריטן מיין וווערך

עננון מעתיק פארשידענע ציטאטן פון פריערדיגע ספרים
פארשטייט זיך אזעלכע וואס שטימט מיט זיירע אינטערעסן,
אבאבער מעקן אויס שטיקלעך אדער צענזרירן ווערטער, ברצותם
מרחיב ומקרז. דער מזכה את הרבים ר' אביעד האט אין זיין
פענאנמענאלעэр וווערך אראפגעברענגט יעדן מקור איינגען
נאכין אנדרון, און פרעטס אפ אלע זיירע מלומראַשטע
מקורות איבערן 'היתר' אויפציגין אויפין הר הבית איינס
נאכין אנדרון.

מייט עטיליכע יאר צוריק האט ר' אביעד זוכה געוווען
אדר'ינציגויגין אל הקודש פנימה צו כ"ק מרא אדמו"ר מסאטמאר
שליט"א און צייגן זיין ואונבעדרליךער ווערך, אין וועלכע דער
רבבי שליט"א האט מעיין געוווען מייט א קענטיגע התפעולות, און
אנגעהו אוננטשן מיט גאר ואוּראמע בערכות לרוב וויטער מפיז צו
זיין דעם אמתנן דעת תורה מיט הרחבות הדעת און האצלה רבה.

וואר איז איער מעסעדזש צו
די ליאנער פון "דער בלאט"?

"אשריכם סאטמארע חסידים וואס איר האט אט זוכה געוווען אויפצעוואקסן לאור תורה פון רבינו הק' רב בי יואל מסאטמאראזיע, וועמענס לעכטיגע דברי תורה איך האב בע"ה זוכה געוווען צצ'ו לערגנען אונ ערנען עס מפיז זיין פאר נאך פילע איזין הצעאים לדבדר ה'. עס איז נאך דא אסאך ארבעט וואס מען קען טוינ אין פאל איזין וועלן זיך אנדרופן ווארעם אדריסצוהעלפן מיטין היילנו האטיזערן

"איבערן חלק לעולם הבא פון ערליךע אידן המאמינים
בבה" ובתורתו, בין איך צו קלין צו רעדן, אבער אויפן'ן חלק
עלום הזה" וואס אמאל קוקט אויס ווי עס געפינט זיך' אויף
די אנדערע זיט", קען איך מעיד זיין, אלס איינער וואס האט
געקענט אלע דרייע עלמות: די דראיסנדייג וועטלט איז הבל
הబלים, עס איז נישט מצלヒ צוושטעלן די 'סchorה' וואס דער

בדי היטאראיע אונס עס איז נישט פארבליבו פון זיין זיך. אונז אראפ ווי באילו זי קען צשטען. דאס ריכטיגע לעבן איז בלויין דורך אנהאלטן די תורה האק לוייטין דרך המסורה מדור דור, אנגעהוויבן פון משה רבינו וואס האט עס מקבל געווען מפי הגבורה אוזי וויטער בייז צום היינטיגן טאג. די אלע פארטיעין און גראפעס וואס האבן געוואלאט אוועקרטרעטען פונעם דרך המסורה און טוישן דאס אואיזען פונעם אידישן פאלק, זענען פארלויין געאנגען מיט

"דאס זעלבע ווועט פאסיין צו מתחדשים פון אנדערע צייטן,
אריגנערעכנטן די וועלבע רופע זיך 'חרדים' אויז ווי. ק. צ.'
(א) מזרחי'STEYES גורעפונג אונגעפיט דורך א.ג. חרדי'ש אידן
זועולכלע אגיטירן אפנ פאר ציונות, אונ איר אונפערעד איז א
תטלמיד פונעם ראייקאלן עקסטרעמעיסט מאיר בהנא), וואס
באמת איז שוער צו פארשטיין וואס זיין ווילן דערגרינגן.
מיר זען דאר היינט צוטאגס די 'פירוט' פון די וואס זענען
נאכאנגעשלעפעט געווארן נאכ'ן ערשותן ציוניסטיישן רב הראשי,
דאס וואס זיין פרוביין אויז שטארק נאכזומאכן. טא וואו ווילן
זיין אונזומזען".

הארצן עד זאל זוכה זיין פארכוזען מאיט'ן הפצת תורה ויראה
מי ר' אביעד ניגיגער שליט'א מיט' התהפלות פון זיין געוואלדייגע וועראק, מיט א ברכה פון טיפן
מיר געזעגענען זיך פון ר' אביעד ניגיגער שליט'א מיט' אגראן ...

**וַיֹּאמְרוּ אֲתָּה
בַּיִת ה' וְתִזְדֹּן
וְתַעֲלֹם הַהֶּרְחָה**

אין צוגאב צום גראנדיעיזן פרעאיקט "ילקוט השבעתי אתכם", האט ר' אבידעDOI גזונט אויך ארויסגעגעבן אצאל קונטרסיטים און מאמרדים וואס מעורערע באפאסן זיך אפערפרעגן די אלע' תורה לבקשת פון דרי רעליגע-ציונייסטיישן קרייז וועלכע דרייען אויס די תורה פאר זיעירע אינטערעסן, אריינגערכנט איבער די טמען פון ארויפגיאין אויפין הר הבית. דוכאויס דעם פאלאלפענעם יאר זענען אופיפילDOI ווי 22,383 אידן ליידער ארויפגעאנגען אויפין הר הבית, ואס איז דער גרטער צייפער זיט יאר תשכ'ז ווען די ציונייסטיישע מיליטער האט עס איינגענוןמען. בייז 30 יאר צוריק איז כמעט נישט געווען בנמצא קיין רעליגיעוז רבנים ואס זאלן שטיצן דאס ארויפגיאין אויפין הר הבית, און עס איז געווען אנגענומעןنبي אלעמען או דאס איז פארבאטען. אין פאקט, ביזן היינטיגן שאג הענט דראט א טאול פונעם 'רבנות הראשית' או מען מחרב ובישום ארויפאכינו אהוי

הנ"ל נ"ש און גאנז אונזן. אבער וו' ר' אביגיד אונגט, היה ביום מורה חיסטישן קריין איזן כמעט אלעס געבעויט אוניך געפֿילישע סענטימענטן, האבן במשך די יארן אנגעהויבין אריניקומען ניע אידאלאגישע, ווינווינטן וואס האט עס איבערגעדררייט מן הקצה אל הקצה, איזוזו וויטט און אנקעטע אינעם מורה חיסטישן 'מקור ראשון' צייגט או 75 פראצענט פונעם דזיגן קריין איז בי די מײינונג אוז מען מגע אודריגזין אויפֿן הר הבית, אלס טיל פון זיעעד נאציאנאלאיסטייש אידאלאגיע צו וויזן 'בעלות' אויף ארכַן ישראָל.

ב' בקעה מצא והניחו מקום להתגרדר בו", ר' אביעד האט
דאן אונטערוגענומען א פרישער פראייעקט אפזושלאגן די
מזהrich יסיטישע ליגנטס, און פארעפענטליךט א קונטראט מיטין
נאמען "מוסורות מסולפות בכינסה להר הבית", וואס איז
פארגאנגענען אדר ב' ווידעראמאל ערשינען אין א פרישע
אויפלאג ע מיטין נאמען "ויעמוד על ההר אשר מקדם לעיר".
זה דרכם כסל למו פון די מזהrich יסיטישע קרייזן, ווען זי

העסליכע גראפיטי אינעם מזרחייסטיישן קריית משה געגנט
געגן ד' אביעד: "דא איז א רײַין-צְיוֹנוּנִיסטיישׁע געגנט"

ההשבועתי אתכם", פירט עד אois מיט הנאה.

און ווֹי אַזְוֵי פִינָאנְצִירֶט מַעַן
אַזָּא מַעֲכִיטִיגָעֶר פֿרָאַיעַקְעַט?

ר' אביעיד לאזט אראפ די אויגן: "האטט אונגעעריט אביסל
א וויטאגלייכע נקודה. בעצם, פארמאגן מיר נישט קיין
פינאנציגוונג, און דאס איז אונזער גראסטער פראבלעלם. אדרבה
ווערד עס קען זיין מזוכה את הרבים ומואס אויף אזעליכע שטייט
"ומצדיקי הרבים ככוכבים" און שטיצן אונזער ארבעט, אדער
פארשא芬 נדבות דאס צו פארשפעריטן וויטער פאר אנדערע
איון. ווועט אונדי געבענטשט ווערטן פון היילט.

"איך וועל דיר געבן א ביישפיל איבערץ' חשבות פון דאס פארשפריטן. איך האב געהאט אמאל א געשפרעך מיט א ליטוישער ישיבה בחור, אונ ער האט מיר געפרעגעט פון וואו איך האב אויסגעטראפען די אלע זאכן פון מورد זיין אין די אומות העולם אונ נעליך, האב איך אים געזאגט איז דאס איז אפענע סוגיא אין גمرا. ער האט בכלל נישט געוואסט איז עס אין פאראהאן איזא סוגיא! ער האט מערד געקענט די סוגיות פון שור שנגח את הפה' אונ 'אלמו מציאות' ווייבאלד דאס לערטנט מען איז די 'ישבות'."

דער קונטראס וואמ איז מברר דעם איסטור עליי להר הבית,
ערשינען אין א פרישע אויפלאגע אודר ב' תשע"ט